

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3124/2017. (V. 30.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz eljárás tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Fővárosi Ítéltábla 8.Pf.20.881/2015/8. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó (Ginger Restaurant Kft., 1072 Budapest, Dob u. 2.) jogi képviselője útján (dr. Dobos István ügyvéd, 1026 Budapest, Szilágyi Erzsébet fasor 43/A.) az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján alkotmányjogi panasszal fordult az Alkotmánybírósághoz, melyben a Fővárosi Ítéltábla 8.Pf.20.881/2015/8. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kérte.
- [2] 1.1. Az alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló ügy előzménye, hogy az Artisjus Magyar Szerzői Jogvédő Iroda Egyesület (a továbbiakban: felperes) pert indított az indítványozó alperes ellen. Álláspontja szerint az indítványozó által üzemeltetett pizzériában – az alperesi beavatkozó által szolgáltatott zenei katalóguson kívül – a tévékészüléken keresztül más zeneművek is elhangozhatnak, így a tévékészülékre vonatkozó vélelem alapján a zenefelhasználás vonatkozásában jogdíjigénye áll fenn. Az indítványozó a perben arra hivatkozott, hogy a televíziókészüléket kizárólag alkalomszerűen, az étterem vendégeinek kérésére kapcsolja be oly módon, hogy a gyerekzár kizárólag sportcsatornák megtekintését teszi lehetővé, s a készülék hangerő nélkül üzemel. Az indítványozó osztva a beavatkozó álláspontját hangsúlyozta, hogy a tévékészülékkel kapcsolatosan jogszabályi vélelem nem létezik, az csupán egy, a kilencvenes évek elején hozott bírósági határozatok mentén kialakult bírói gyakorlat, mely a mai technikai fejlődéssel nincs összhangban.
- [3] Az elsőfokú bíróság a televíziókészülék vonatkozásában a kialakult bírói gyakorlatra tekintettel osztotta azt a felperesi álláspontot, hogy létezik a vélelem, hogy amennyiben egy üzlethelyiségben televíziókészülék kerül elhelyezésre, úgy annak üzembe helyezésével megvalósul a felperesi követelést megalapozó felhasználás. Jelen perben azonban a vélelem megdöntésére alkalmas bizonyítékok állnak a bíróság rendelkezésére, a felperesi törvényes képviselő és a vendéglátó egységben dolgozó alkalmazott vallomása, valamint a felperesi alkalmazott által készített videófelvétel alátámasztja, hogy az ellenőrzések időpontjában a televíziókészülék hangot nem sugárzott, és a bíróság életszerűnek tekintette az indítványozó alkalmazottjának tanúvallomásával is alátámasztottan azt az indítványozói állítást, miszerint az adott vendéglátóhelyen az alperesi beavatkozó által nyújtott zeneszolgáltatás mellett indokolatlan és zavaró lett volna a tévékészüléket hanghatás mellett üzemeltetni. Nem igényel műszaki szakértelmet és a peres felek számára is ismeretes, hogy a tévékészüléken a gyerekzár által hozzáférhetővé tett csatornák bármikor megváltoztathatóak, továbbá a hangerő szabályozásával a hangerő visszaállítható, azonban a per során a bíróság kétséget kizáróan bizonyítottan fogadta el, hogy az alperesi beavatkozó által rendelkezésre bocsátott készülék kizárólag az alperesi beavatkozó által hozzáférhetővé tett zenei repertoárt sugározta.
- [4] Az ítélet ellen a felperes fellebbezett.
- [5] A másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság ítéletét érdemben helybenhagyta. Hangsúlyozta, hogy az elsőfokú bíróság a bizonyítási eljárást a szükséges mértékben lefolytatta, a tényállást helyesen állapította meg és abból helytálló döntést hozott. Ítéletének jogi indokait azonban csak részben osztotta és azokhoz az alábbiakat fűzi.
- [6] A Fővárosi Ítéltábla megállapította, hogy az elsőfokú bíróság határozatában helytállóan utalt a töretlen bírói gyakorlatra, amely elfogadja, hogy amennyiben egy üzlethelyiségben televíziókészülék kerül elhelyezésre, úgy annak üzembe helyezésével megvalósul a felperesi követelést megalapozó felhasználás. A BH1992.98. számú eseti döntés nyomán kialakult következetes gyakorlat oka, hogy a vendéglátó-ipari helyeken a folyamatos zeneszolgáltatás vagy annak hiánya ténylegesen nem ellenőrizhető vagy cáfolható, ezért ha a közös jogkezelő szer-

vezet a polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény (a továbbiakban: Pp.) 164. § (1) bekezdés alapján fennálló bizonyítási kötelezettségének eleget téve igazolja, hogy zeneszolgáltatásra alkalmas eszköz működik az alperesi üzlet fogyasztók részére nyitva álló részében, akkor a köztudomás alapján vélelmezhető, hogy a készüléken keresztül zeneszolgáltatás is történik, következésképp az üzembentartó a szerzői jogról szóló 1999. évi LXXVI. törvény (a továbbiakban: Szjt.) 25. §-a alapján szerzői jogdíj fizetésére köteles. Ezzel szemben a jogdíjfizetés alól mentesülni kívánó felet terheli annak bizonyítása, hogy engedélyköteles zenefelhasználás kétséget kizáróan nem történt. A televíziókészülék is ilyen zenelejátszásra alkalmas eszköz, amelynek elhelyezése esetén a jogdíjköteles felhasználás ténye feltételezhető, nincs azonban elzárva az azt üzemeltető fél az ellenkező bizonyításától.

- [7] A másodfokú bíróság megítélése szerint ugyanakkor az elsőfokú bíróság tévesen állapította meg, hogy a jelen perben ennek megdöntésére alkalmas bizonyítékok állnak rendelkezésre. Ahogy azt az elsőfokú bíróság ítéletében maga is rögzítette: nem igényel különösebb műszaki szakértelmet a gyerekszár által hozzáférhetővé tett csatornák megváltoztatása, továbbá a hangerő szabályozásával a hangerő visszaállítható. Emellett a felsorakoztatott tanúk nyilvánvalóan nem tartózkodhattak a teljes nyitvatartási idő alatt az üzlethelyiségben, ezért nem tudják kétséget kizáróan tanúsítani, hogy jogdíjköteles zene felhasználására a tévékészüléken keresztül nem került sor. Alaptalanul állította továbbá az alperesi beavatkozó, hogy a televíziós vélelem a mai korban nem alkalmazható, mert az a nyolcvanas, kilencvenes évek technológiai állásához igazodva, a már hatályát veszített régi Szjt. talaján alakult ki. Rögzíteni szükséges, hogy az ítélezés sem törvényi vélelemként kezeli a hivatkozott joggyakorlatot, hanem mindössze olyanként, amely egy a bizonyítékok sorában. Emelett az ítélezési gyakorlat lényegét nem befolyásolja sem az egyre több felhasználási lehetőséget nyújtó technikai fejlődés, sem a jelenlegi Szjt. hatálybalépése, mivel az a kisjogos jogdíjakat ebben a tekintetben azonosan szabályozza a korábbi szerzői jogi törvénnyel. A kifejtettek következtében a felperes jogdíj igénye a tévékészüléken keresztül megvalósult zenefelhasználás alapján fennáll.
- [8] 1.2. Az indítványozó ezt követően fordult az Alkotmánybírósághoz a Fővárosi Ítéletábla 8.Pf.20.881/2015/8. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kérve. Az indítványozó alkotmányjogi panaszát az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésének, 28. cikkének, XXVIII. cikk (7) bekezdésének, valamint hiánypótlásra történő felhívását követően XXIV. cikk (1) bekezdésének és XXVIII. cikk (1) bekezdésének sérelmére alapította.
- [9] Az indítványozó szerint a bíróság által alkalmazott vélelem hibás, és azt a bíróság „a józan ésszel” ellentétesen értelmezte. Életszerűtlen ugyanis azt feltételezni, hogy a magas költségekkel fenntartott zeneszolgáltatásra szolgáló eszköz mellett a tévékészüléken keresztül is zenét szolgáltatott. Véleménye szerint a tévékészülékkel kapcsolatos vélelem elavult és indokolatlan annak fenntartása, mivel nincs összhangban a technikai fejlődéssel és jogszabályi változásokkal. Sérti a tisztességes eljárásról való jogot [Alaptörvény XXIV. és XXVIII. cikk (1) bekezdése], hogy a másodfokú bíróság nem tett eleget a Pp. 221. § (1) bekezdésében foglalt, a bizonyítás lefolytatására, mérlegelésére vonatkozó kötelezettségének azáltal, hogy a vélelmet törvényi vélelemként fogadta el, és így elegendőnek tartotta, hogy kizárólag ezen vélelemre való hivatkozással marasztalja el a szerzői jogdíj megfizetésében. Kifogásolta, hogy a bíróság figyelmen kívül hagyta az általa felhozott bizonyítékokat, melyek alkalmasak a vélelem megdöntésére. Álláspontja szerint az első- és a másodfokú bíróság egymással ellentétesen és egymásnak ellentmondásos módon ítélte meg a bizonyítékokat, vonta le a következtetéseket. A jogorvoslatról való jogot sérti, hogy a szerzői jogdíj megfizetése iránti pereket a jelen perben másodfokon eljáró Fővárosi Ítéletábla egyetlen tanácsa bírálja el, amely gyakorlatilag teljesíthetetlen feltételhez köti a vélelem megdöntését.
- [10] 2. Az Alkotmánybíróság az Abtv. 50. § (1) bekezdése és az Ügyrend 5. § (1) bekezdése alapján tanácsban jár el az ügyben. Az Abtv. 56. § (1) bekezdése alapján az Alkotmánybíróság először az alkotmányjogi panasz befogadásáról dönt. A tanács vizsgálja az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának törvényben előírt feltételeit. A befogadás visszautasítása esetén a tanács rövidített indokolással ellátott végzést hoz, amelyben megjelöli a visszautasítás indokát.
- [11] Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az indítvány határidőben érkezett és azt az Abtv. 27. §-a szerint benyújtásra jogosult és érintett nyújtotta be jogorvoslati jogának kimerítését követően.
- [12] Az alkotmányjogi panasz az Abtv. 27. §-a alapján csak az Alaptörvényben biztosított jogok védelmének eszköze. Az Alkotmánybíróság az Alaptörvény hatálybalépése után is fenntartotta korábbi értelmezését, mely szerint a jogbiztonság önmagában nem alapjog, így a B) cikk (1) bekezdésének a sérelmére alkotmányjogi panaszt csak

kivételes esetben – a visszaható hatályú jogalkotás és a felkészülési idő hiánya esetén {3268/2012. (X. 4.) AB végzés, Indokolás [14]–[17]; 3323/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [9]} – lehet alapítani. A panaszos sérelme viszont nem tartozik a fentiek szerint megjelölt kivételes esetek körébe. Az Alkotmánybíróság gyakorlata értelmében az Alaptörvény 28. cikkében foglalt, a bíróságoknak címzett jogértelmezési segéd szabály szintén nem tekinthető olyan Alaptörvényben biztosított jognak, amelynek sérelmére hivatkozva alkotmányjogi panaszt lehetne benyújtani {3084/2012. (VII. 26.) AB végzés, Indokolás [6]; 3176/2013. (X. 9.) AB határozat, Indokolás [29]}.

- [13] Az Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdése pedig nem a bírósági eljárásokra, hanem a közigazgatási hatósági eljárásokra vonatkozik, így az indítványozó által hivatkozott alaptörvényi rendelkezés és a támadott bírósági ítélet között a jelen ügyben nincs összefüggés. Az Alkotmánybíróság gyakorlata szerint az említett összefüggés hiánya az indítvány befogadásának tartalmi akadályá {3130/2013. (VI. 24.) AB végzés, Indokolás [17]}.
- [14] Az Abtv. 29. §-a alapján az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszt a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés esetén fogadja be.
- [15] Az Alkotmánybíróság az indítványozónak az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdésével összefüggésben előadott érveivel kapcsolatban a következőket állapította meg.
- [16] Az Alkotmánybíróság az Alaptörvény 24. cikkének (1) bekezdése alapján az Alaptörvény védelmének legfőbb szerve. A (2) bekezdés *d)* pontja értelmében alkotmányjogi panasz alapján felülvizsgálja a bírói döntésnek az Alaptörvénnyel való összhangját. Az alkotmányjogi panasz jellegének megfelelően a testület hatáskörébe a bírói döntéseknek kizárólag az alkotmányossági szempontú vizsgálata tartozik. Ebből következően az alkotmányjogi panasz nem tekinthető a bírósági szervezeten belül jogorvoslattal (már) nem támadható bírói határozatok által okozott valamennyi jogsérelem orvoslása eszközének, azaz ez a jogvédelem nem jelenti a rendes bíróságok jogalkalmazási gyakorlatának általános felülvizsgálatát, aminek következtében az Alkotmánybíróság burkoltan negyedfokú bírósággá válna. Ennek megfelelően az Alkotmánybíróság nem vizsgálja, hogy a bírói döntés indokolásában megjelölt bizonyítékok és megjelenő érvek megalapozottak-e, mint ahogy azt sem vizsgálja, hogy a jogalkalmazó helytállóan értékelte-e az eljárásban beszerzett bizonyítékokat és előadott érveket, vagy a konkrét ügyben a bírói mérlegelés eredményeként megállapított tényállás, és az abból levont következtetés megalapozott-e. A tényállás megállapítása, a bizonyítékok értékelése, és mérlegelése ugyanis az eljárási jogi szabályokban a jogalkalmazó számára fenntartott feladat {3012/2016. (I. 25.) AB végzés, Indokolás [20]}. Ugyancsak nem alkotmányossági kérdés, hogy a bíróságok hasonló ügyekben hasonló vagy eltérő döntéseket hoznak-e, a jogegység biztosítása ugyanis, ha annak szükségessége felmerül, a bíróságokra kötelező jogértelmezés keretében a Kúria feladata.
- [17] Mindezek alapján az indítványozó által az alkotmányjogi panaszban felvetett aggályok a támadott bírói döntés érdemi alkotmányossági vizsgálatát nem teszik lehetővé, mert az alkotmányjogi panasz az Abtv. 29. §-ában meghatározott törvényi feltételek egyikének sem felel meg. Az Alkotmánybíróság ezért az indítványt – az Abtv. 47. § (1) bekezdése, 50. §-a és az 56. § (1)–(3) bekezdései, valamint az Ügyrend 5. § (1) és (2) bekezdései alapján eljárva – az Ügyrend 30. § (2) bekezdés *a)* és *h)* pontja alapján visszautasította.

Budapest, 2017. május 23.

Dr. Juhász Imre s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Balsai István s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Czine Ágnes s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Horváth Attila s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/1465/2016.

